

לקחה משוב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות 'טוב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת ויחי התשס"ו

4:24	הדלקת נרות שבת ניו יורק
5:55	מוצאי שבת
9:06	סוק"ש מג"א
9:42	סוק"ש גר"א
12:02	חצות

לקיימה, ואילו גמ"ח למתים – לילך אחר מטתו – הכל רצים למצוה זו.

טעמו של דבר כך הוא: מטבעם אוהבים בני אדם את האמת. בא אצלם אדם שהשעה דחוקה לו, או עני הפושט יד, יש להם מקום להרהר ולהטיל ספק, מי יודע אם אותו אדם באמת השעה דחוקה לו, אם בכלל נצרך הוא, אם אותו פושט יד עני הוא באמת. מה שאין כן במת. שהוא מת באמת, נמצא הכל רצים לגמול חסד עמו, לפיכך חסד שעושים עם המתים, נקרא "חסד של אמת..."

(עולם חסד יבנה)

"וישתחו ישראל על ראש המטה" (מז, לא)
"מכאן אמרו שהשכינה למעלה מראשותיו של חולה". (רש"י)

דבר זה תימה, לא רק אחר-כך נאמר "ויחי אחרי הדברים האלה ויוגד ליוסף הנה אביך חולה", וכיצד למדו מכאן "שהשכינה למעלה מראשותיו של חולה"?

אלא כיון שעד יעקב לא היה חולי, והוא הראשון שהיה חולה, אחר שביקש זאת מהקב"ה, למען ידע האדם עתו, לא ידעו הם מושג זה מהו. אי לזאת אף שכבר היה חולה בעת בקרו הראשון של יוסף אצלו, ומוטל היה במטה באפיסת כוחות, לא כינו מצב זה חולי. רק אחר-כך משנדע כי מצב זה הינו ערש דוי, באו להודיעו ליוסף "הנה אביך חולה".

(רבי זלמן סורוצקין)

"אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי" (מח, ה)

מכאן רמז שבגימטריות יכול להיות הפרש אחד ובכל זאת נחשב כאותו מספר (מה שנקרא א' לכולל). שהרי בגימטריא אפרים (331) ומנשה (401) שוה לשבע מאות ושלושים ושתים. ראובן (279) ושמעון (472) שוה לשבע מאות ושלושים ואחד. והרי יעקב אומר שאפרים ומנשה שוים לו כראובן ושמעון.

(מאמרי מרדכי)

"ויורא, ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה" (מח, ח)

קשה, והלא י"ז שנה היו ישובים לפניו ללמוד תורה, ואיך שואל עליהם.

ורז"ל דרשו (תנחומא), כי ראה בהם ראייה שכלית, שעתיד לצאת מהם רשעים, וזה דרך דרש.

ואפשר שנתכוין יעקב, לעורר אהבת האב על הבן קודם שיברכם, כדי שתהיה הברכה בתגבורת האהבה והחיבה, ולזה שאל "מי

שמו, ז' הויות, וחשבון ימיו, ז' אהיה, אשריו ואשרי חלקו.

(פיתוחי חותם)

ויחיו ימי יעקב שני חייו" (מז, כח)

כפילות זו למה היא באה? אלא ללמדך שאצל צדיקים שנות חיים הם סך הכל של ימים, אבל גם מונים כל יום, שהוא אוצר גדול שאינו מתבזבז ובפרט לפי מה שלימדונו חז"ל "שוב יום אחד לפני מיתתך", וכי מנין יודע אדם יום מותו ישישב בתשובה יום אחד לפני כן, אלא צדיק חוזר בתשובה שלמה כל יום שמא ימות למחרת ונמצא שכל ימיו בתשובה ועל כך אמר קהלת: "בכל עת יהיו בגידך לבנים".

(עטורי תורה)

"ויחי יעקב בארץ מצרים" (מז, כח)

צא ולמד – אומר רבי זלמן סורוצקין, הרב דלוצק – שפרשת מיתתו של יעקב אבינו קרויה "ויחי". אף פרשת מיתתה של שרה אמנו קרויה "חיי שרה". כי אמנם רק אחרי מה שקרוי בפי הבריות "מות", רק אז מתחילין החיים האמיתיים...

פירוש

למה פרשה זו סתומה? שכיון שנפטר יעקב נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד. (רש"י)

והרי כל עוד חי אחד מן השבטים לא היה שום שעבוד?

אלא – מסביר בעל "שפת אמת" – שעבוד הגוף אמנם לא היה, אך השעבוד הרוחני כבר התחיל מעכשיו, נסתרה האמת הפנימית, נסתתמו העיניים ולא ראו רק חיצוניות – והלא זהו עיקר הגלות...

"ועשית עמדי חסד ואמת" (מז, כט)

עיקר החסד הוא כשעושה ע"מ שלא לקבל פרס, ואז נקרא עושה חסד, ונקרא נדיב, אבל העושה ע"מ לקבל גם ממנו הנאה, נקרא סוחר ולא נדיב.

ואין לך מדה גדולה ממדת החסד, על כן ירגיל אדם עצמו בחסד של אמת, לא מיבעיא לעשות עם מתים, אלא אפילו עם החיים יעשה כן. ואז הולך בדרכי ה' ומתלבש במידותיו ברוך הוא, כי הוא ית' עושה חסד חנם. **(שליח הקדוש)**

פירוש

רב שלמה קלוגר היה אומר: קיימא לן (סוכה מט:), גמ"ח בין לחיים ובין למתים", מפני מה אנו רואים שגמ"ח לחיים – להלוות לאדם בשעת דחקו, ליתן צדקה לעני, לעשות ולפעול עבור נצרך וכדו' – אין בני אדם זריזים

פנינים לפרשה

"וישתחו ישראל על ראש המטה" (מז, לא)

על שהיתה מטתו שלימה ולא היה בה רשע שהרי יוסף מלך הוא ועוד שנשבה לבין הגוים והרי הוא עומד בצדקו. (רש"י)

וכי רק עכשיו ידע יעקב מצדקתו של יוסף הרי הוא במצרים כבר שבע עשרה שנה וכי לא הכיר בצדקתו של יוסף עד עכשיו?

ואפשר לומר ע"פ חז"ל שאמרו כיון שעבר אדם רוב שנותיו ולא חטא שוב לא יחטא. ויוסף היה כעת בגיל חמישים ושש (גיל יוסף בעמדו לפני פרעה 30, שנות שובע-7, שנות רעב – 7, מאז בא יעקב למצרים – 17, בסך הכל 56) והרי חיו היו מאה ועשר שנים א"כ רק עכשיו יכול להודות לה' על שנשאר וישאר יוסף צדיק.

עוד אפשר לפרש על פי המדרש תנחומא בתחילת פרשה מטות על הפסוק את ה' אלקיך תירא אותו תעבוד ובו תדבק ובשמו תשבע, שרק מי שהוא ירא שמים כאברהם אבינו ויוסף הצדיק ואיוב ושהוא מפנה את עצמו מכל עסקיו ועובד רק ה' ושהוא דבק בה' בכל דרכיו מותר לישבע בשם ה'. א"כ עכשיו שיעקב בקש מיוסף להישבע והוא אמנם נשבע לו ידע יעקב שהוא צדיק שלולא שהיה צדיק לא היה מסכים להישבע וע"י שבעתו נתברר ליעקב צדקתו. **(מאמר מרדכי)**

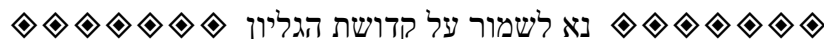
"ויחיי" (מז, כח)

פרשה המדברת ממות יעקב, נקראת בשם "ויחיי", - וכן המדברת ממות שרה, שקוראים אותה "חיי שרה" – להורות, שרק החיים הנצחיים שאחר "המות", (שלאחר מה שאנו קוראים "מות") המה "חיים" האמיתיים. **(אזנים לתורה)**

"ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויחי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה" (מז, כח)

אפשר לרמוז, מה טעם יעקב אבינו לא חיה כאבותיו. ומצינו שהוא נקרא בחיר האבות (ב"ר, ע"ו, א), ומטתו שלימה (פסחים נו). שלא יצא ממנו שום פסול (יבמות ע"ו), וגדולה מכולם שקראו הקב"ה ישראל (מגילה י"ח), וא"כ למה לא האריך ימים כמו אבותיו.

אמנם אפשר דגם זה, להורות לנו מעלתו עד היכן הגיעה. דהנה יעקב גימ' שבעה הויות, ושני חייו – שהם קמ"ז-גימ' שבעה אהיה, וידוע דשם אהיה הוא מלבוש לשם הויה, וזוהי המעלה הגדולה שזכה לה יעקב אע"י, דזכה ל' הויות, וז' אהיה שהם מלבושיהם, דחשבון

אלה", כדי שישמע מפי בנו החביב אצלו לאמר "בני הס", ויהמו מעויו להם, והוא סוד (ירמיה ל"א יט) "מדי דברי בו וגוי רחם ארחמנו וגוי". (אור החיים הקדוש)

"וירא ישראל את בני יוסף ואמר מי אלה, ואמר יוסף אל אביו בני הס אשר נתן לי יואני בבואי מפדן מתה עלי רחל וכי ואקברה שם" (מח, ז)

מה השייכות של דברים אלו לברכת יעקב לבני יוסף שהוזכרה קודם? ואם יש כאן התנצלות על בקשתו לקברו בחברון היה צריך להזכיר זאת בפגישה הקודמת כשביקש ממנו לקוברו בחברון. והענין הוא שאלמלי היתה רחל מתה בדרך אפשר שלא היה יוסף מתגלגל למצרים ולא היו אפרים ומנשה נולדים במצרים ושיהיה צורך לעשותם כאחד מהשבטים – שאם רחל היתה חיה לא היה יעקב מגלה אהבתו ליוסף, יותר משאר האחים להלבישו בכתונת פסים, שהיא היתה מעכבתו מלשנות בין הבנים, שלא להביא קנאה ביניהם, לפיכך מזכיר יעקב שכל ברכתו לאפרים ומנשה באה בעקבות פטירת רחל בדרך. (אמרי ישראל)

"אלקים בזה ויאמר קחם נא אלי ואברכם" (מח, ח, ט)
האדמו"ר מבובוב, רבי בן ציון הלברשטאם הי"ד – "קדושת ציון" – פירש את הפסוק, עפ"י המסופר מזקנו ה"דברי חיים" מצאנו, שלעת זקנתו כהו עיניו, והתקשה אפילו להכיר צורת קלסתרו של אדם, אבל היה קורא מתוך הספרים הקדושים בנקל, באמרו: כל הקושי הוא רק בראיית דברים גשמיים ולא כשרואים רוחניות.

יעקב אבינו – אמר האדמו"ר – כבדו עיניו מזוקן כידוע, ולא ראה שום דבר גשמי, כיון שראה את בני יוסף ראה מושלמת, התפלא ושאל: "מי אלה" – מי הם הללו אשר חזותם כליל קודש, עד שיכולתי לראותם אפילו בעיני הכחות.

אמר לו יוסף: "בני הס אשר נתן לי אלקים בזה" – אשר אם כי נולדו לי במצרים הטמאה, התאמצתי לחנכם בדרכי האלקים, דרכי האבות הקדושים, ולא דומים הם לאנשי המקום אפילו מבחינה חיצונית, גם הלבוש שלהם, לבוש יהודי מקורי, לכן הקדושה שורה עליהם ויכולת לראותם. (מרבצי תורה מעולם החסידות)

"וידגו לרב בקרב הארץ" (מח, טז)
"כדגים הללו שפרים ורבים ואין עין הרע שולטת בהם" (רש"י). ולכאורה תיבת "לרב" נראית כמיותרת אחר שאמר כבר "וידגו, אלא שמצד מעלתם של הדגים שאין עין הרע שולטת בהם, יש להם גם חסרון כדאיטא בגמ' (ע"ז) אהא דכתוב "ותעשה אדם כדג היס" – מה דגים שבים כל הגדול מחבירו בולע את חבירו. אף בני אדם אלמלא מוראה של מלכות כל הגדול מחבירו בולע את חבירו. ולכן דייק ואמר "לרב" כלומר: לענין הריבוי יהיה להם את טבע הדגים ולא לענין החסרון שיש בטבע הדגים. (אפריון)

"וידגו לרב בקרב הארץ" (מח, טז)
לכאורה אין אנו מוצאים בתורה שאפרים ומנשה לא היו גדולים במספר משאר שבטים לא במנין שבמדבר ולא במנין שבערבות מואב והיכן נתקיימה אפוא ברכתו של יעקב? אלא ברכתו של יעקב היתה "בקרב הארץ" –

השכוונה לארץ ישראל ששם הם ידגו לרב. ואמנם ברכה זו נתקיימה שכן מיד עם כיבוש הארץ עוד לפני חלוקת הארץ כבר נאמר: "וידברו בני יוסף את יהושע לאמור מדוע נתתה לי נחלה גורל אחד וחבל אחד ואני עם רב עד אשר עד כה ברכני ה'" (יהושע יז). בזמן מועט זה של "עד כה" שאנו נמצאים בארץ ישראל כבר ברכנו ה' בעם רב, וזה בא בגלל ברכת יעקב.

(הגרי"א)

"בך יברך ישראל לאמר ישמך אלקים כאפרים וכמנשה" (מח, ט)

למה נבחרו אפרים ומנשה מכל זרע יעקב לסמל הברכה שנתן כל אב יהודי לבניו. מסביר רש"י שגדלותם של אפרים ומנשה היתה בזה שנולדו בגלות, והם מסמלים את כוחו של היהודי להחזיק מעמד בכל מצב ולהשאר נאמן לה'. לכן בתחילה שיעקב ראה שהם אינם במדרגת שאר בניו ונכדיו שאל "מי אלה" שאינם ראויים לברכה וכשיוסף ענה לו "אשר נתן לי אלקים בזה" דחינו שנולדו במצרים ורק הסביבה הטמאה משפיעה על מדרגתם. אדרבה אמר יעקב אם נולדו במצרים ובכל זאת מחזיקים מעמד הם יהיו הסמל לכל זרעו וראויים לברכה.

"ויברכם ביום ההוא" (מח, ט)
מפרש ריה משה מקוברין:
יעקב היה מברך לזרעו אחריו שיהיו תמיד רואי לפניהם רק את היום ההוא שעומדים בו, ולא ידאגו דאגת מחר...

"בחרבי ובקשתי" (מח, כב)
"היא תמנתי ותפילתי" (רש"י). יש להבין:

א. מה ענין "חכמה" לכאן.
ב. מדוע הקדים "חכמה" ל"תפילה".
אלא שדבר גדול בא רש"י ללמדינו כאן, כי צריך האדם למידה נכונה של חכמה ודעת כדי לדעת על מה להתפלל יש והאדם מתפלל לפני הקב"ה שישמע תפילתו וימלא רצונו שהוא בשכלו הקט חושב ובטוח שזה טובתו ובאמת אינו אלא לרעתו.
ואותו הדבר בתפילת "שמונה עשרה". אחרי ג' ברכות ראשונות שהן בשבחו של השי"ת. באות הברכות של בקשת צרכיו של האדם, והברכה הראשונה שבהן היא "אתה חונן לאדם דעת חננו מאתך וגו'" לומר לך כי טרם בואך לבקש מהקב"ה את צרכיך הפרטיים – זקק אתה לחכמה ודעת מה לבקש.

(ספרי דרוש)

"הקבצו ושמעו בני יעקב" (מט, ב)
ביקש יעקב לגלות את הקץ ונסתם ממנו (רש"י). מפני מה ביקש יעקב לגלות את הקץ? משום שכאשר יודעים את הקץ, אין הגלות קשה כל כך, אולם מן השמים רצו שהגלות תהיה קשה ללא ידיעת הקץ, ולפיכך נסתם ממנו. (רבי שמחה בונם מפשיסחא)

"פחו כמים" (מט, ד)
הבדל יש בין מים לשאר משקין, והפחזות שלך דומה למים. שאר משקין כשמוריקים אותם מתוך הכלי עדיין נשאר משהו בתוך הכלי, ואילו מים לא נשאר כלום בכלי. וכך צריך להיות במידות האדם, שאמנם יש וצריך את הכעס וכד', אך שומה על האדם לא להוציא את הכל אלא להשאיר קצת, להתבונן. (הכתב והקבלה)

"שמעון ולוי אחים כלי חמס וגו' אחקלם בעקב ואפיצם בישראל"

(מט, ח-ז)

יש לבאר עפ"י הנאמר במשלי "תחננוני ידבר רש" – שהנצרך לבריות נעשה סבלן ונכנע דאם ינהג בכעס שום אדם לא ישגיח עליו. וכשראה יעקב ששמעון ולוי כעסנים אמר שבכדי לתקן מידה זו – אעשה שיהיו נצרכים לבריות ועל כן: שבת לוי – יהיו כהנים ולויים ויחזרו על הגרנות, ויחיו מידי אדם, ואם יהיה כעסן לא ירצו אנשים לתת להם. ושבת שמעון – יהיו מלמדים ועניים שאף הם יחזרו על הפתחים ואם יהיו כעסנים לא ירצו אנשים לתת להם, ובפרט שלא הקפדן מלמד". ועי"ז יוכרחו להשליך כעסם ויהיו סבלנים (פרדס יוסף)

"יהודה אתה יודו אחיך" (מט, ח)

"דן ידן עמו" (מט, טז)
"גד גדוד יגודנו" (מט, יט)
שלוש שבטים אלו נמשלו לאריה. יעקב אע"ה אמר ליהודה "גור אריה יהודה". ומשה אמר לדן "דן גור אריה" לגד אמר "ברוך מרחיב גד כלביא שכן" והטעם שנמשלו לאריות לפי שהיו עושים מלחמות שהרי השבטים מודים לדוד המע"ה כי לו המלוכה וכן שמשון שהיה משבט דן ונוקם נקמתם של ישראל ואילו יפתח שהיה משבט גד יצא להלחם בבני עמון. (רמב"ן)

ספרי

כאן בברכת יעקב הוא מברכם מעין שמותיהם לומר שגבורתם אינה בכלי זיין (דוק ותשכח שבברכת יהודה נמצאות כל אותיות האלפא ביתא חוץ מזיין – רבינו בחיי) אלא בשמותיהם, בשם ה', שכך מצאנו שה' עושה מלחמה בשמו כמ"ש "ה' איש מלחמה ה' שמו" כן אלו השלושה נלחמו בשמם שכאשר שמעו האומות שמע שמם והוראת שמותם מיד תפול עליהם אימתה ופחד (כלי יקר)

"לא יסור שבט מיהודה" (מט, י)

מאל אביך ועוזרך... ברכות שמים מעל" (מט, כה)
יהודה יוסף שני מלכים, מה ההבדל ביניהם? יוסף לפי שקידש שם שמים בסתר נתוסף לו ה"א משמו של הקב"ה, יהודה שקידש שם שמים בפרהסיא נקרא כולו ע"ש של הקב"ה. תוספת אות משמו של הקב"ה היא הצלחה שלא בדרכי הטבע. וניכר בו משהו שמימי, בעל מופת, לפיכך כולם מתבטלים אליו משא"כ יהודה בכוחותיו הטבעיים, הנגלים, הוא זוכה לסייעתא דשמיא ומצליח, גברא דמריא סיעא.

"ולבן שיניים מחלב" (מט, יב)
אמר רבי יוחנן: טוב המלבין שיניים לחבירו יותר ממשקו חלב. שטאמר "ולבן שיניים מחלב", אל תיקרי "לבן שיניים" אלא ליבון שיניים – כתובות קי"א:

נצייר לעצמנו, איזה הנאה גורם אדם לחבירו, בשעה שהוא משקהו חלב, ובפרט בזמן שחבירו מעולף מצמאון או קופא מקור, והלה בא ומשקה אותו חלב חם ומרוה.. ויותר מזה, אם נראה אדם שכד חלב על שכמו, ומחזר מידי יום ביומו על בתי עניים וחולים, ומשקה אותם בכוס חלב, כמה נעריך

הליכות והלכות

מקצת דיני מלבן

מלבן פירושו מכבס. לכן אין לכבס בגד בשבת. כיבוס אין הכוונה דוקא עם סבון, אלא אפילו במים. לפיכך אין לתת אפילו מעט מים על כתם בשבת, וגם אם לא יתנקה הבגד לגמרי. כמו כן אין לתת מלח או טלח על כתם שומני בכדי שישפוג את השמן.

בגד העשוי מפלסטיק או מנילון ואינו תפור עם חוטים, כגון מפת שולחן או מעיל גשם וכדומה, מותר לשוטפו במים בשבת אם נזקקים לשימוש בשבת. (להזהר מאיסור סחיטה)

נקוי כתם מעל בגד בלא מים רק על מנת להסירו, כגון דייסה או סלט שנדבקו בבגד, דינם כדלקמן: אם לאחר שיוסר הלכלוך עדיין ישאר הכתם על הבגד, מותר להסירו ע"י שפשוף בצידו הפנימי של הבגד או ע"י גב הסכין או ע"י מטלית יבשה אבל לא ע"י מטלית רטובה. כל זאת בתנאי שישאר כתם על הבגד. ואם ידוע שלא ישאר כתם על הבגד אסור לעשות כני"ל ואפילו על מנת להסיר את הלכלוך בלבד כיון שבכך תיקן וניקה את הבגד לגמרי וזה בכלל איסור. אם התלכלך בבוץ והתייבש אפילו ישאר כתם, אסור להוציא את הבוץ, מכיון שבבוץ ישב חל "איסור טוחן" שפירושו שמפורר את הבוץ היבש, וזו מלאכה האסורה בשבת.

1. **ניעור מאבק** - אם זה בגד שמקפיד שיהיה נקי, אזי ניעור רגיל אסור. אולם לפי דעת הספרדים מותר לנעור בשינוי, כגון ע"י שרוולו וכדומה. ולנוהגים כהרמ"א גם הני"ל בכלל איסור. לכן העירו הפוסקים להזהר שלא להניח כובע או מעיל במקום שעלול להתלכלך מאבק.

2. **ניעור מגשם או משלג**: אם השלג עדין טרי ולא נמס, מותר לנערו בקלות ולא בכח. אבל אסור לנערו מגשם אפילו בקלות וכן אין לתלות מעיל רטוב מגשם בצורה הנכרת לייבוש, רק יתלהו על הקולב כרגיל.

3. **הסרת נוצות או חוטים המונחים על הבגד** מותרת, מכיון שזה אינו נספג ואינו מחובר לבגד. (להזהר מאיסור טלטול מוקצה). כאשר יורד שלג ביום שבת מקצת הדינים שיש לדעת:

א. לעיל כתבנו שמותר לנער בקלות את השלג ומי"מ ישנן דוגמאות אחרות לדיני שלג בשבת.

א. אין איסור ללכת בשלג אף שמצטבר שלג על כובעו ומעילו ואין חשש (טלטול) הוצאה 4 אמות לרשות הרבים.

ב. השלג עצמו אינו מוקצה בשבת אף שירד בשבת. מי"מ יש איסור לעשות כדורי שלג ולזורקן כיון שיש שכתבו שיש בכך חשש בנין ולכן גם אסור לבנות בובת שלג בשבת.

ג. **פיזור מלח על שלג בשבת** (במקום שיש עירוב ויכול להוציא לחוץ או בחצרו הפרטית שמקפת גדר וכו').

במקום שיש חשש להחלקה או לנוק מותר לפזר מלח על השלג בשבת. אבל אם אין חשש זה לז' להמנע מכך. (עיין שו"ע סימן ש"כ סעיף י"ד ובמ"ב שם).

ד. אין להמיס את השלג בידינו משום גזירת חכמים, אבל מותר ללכת על שלג אף שזה גורם להמסת השלג שהרי אינו מתכוון.

עובד או אחר עובד, רק שיעשה נח"ר לפני הקב"ה ביותר. (ארחות חיים)

עבוד

מעשה ביהודי מפשוטי עם - אחד מתושבי בני ברק שנפטר לבית עולמו, והיה החזו"א מהלך רגלי אחרי מיטתו בלא הפוגה, עד שהגיעו אל בית החיים "שומרי שבת", אשר מחוץ לעיר - שלא כדרכו, במאמץ רב עשה כבדת דרך ארוכה זו, למרות שנחלש מאד ביום ההוא, כיון שבא אל שער בית העלמין, נאלץ לשכב על הספסל מפני אפיסת כוחותיו, והיו מקורביו חרדים לשלמו. "מה ראה לחלוק כבוד לאותו נפטר במסירות נפש"?

שאלוהו. השיב להם: "יהודי זה החזיק בחייו תלמיד חכם, וככלו על חשבוננו..." (פאר הדור)

"מאשר שמנה לחמו"

(מט, כ) נמצא בספרים בשם מדרש, שאשר בן יעקב יושב על פתחו של גהינום וכל הלומד משניות - מצילו. וזהו מאשר שמנה לחמו. שמנה אותיות משנה. (חלק יצחק)

"בנימין זאב יטרף בבקר יאכל עד ולערב יחלק שלל"

(מט, כז) הראשונים מתאמצים למצוא בברכת יעקב רמזים על העתיד לבוא גם כאן בברכת בנימין. מה רמזו בענין בקר וערב? מבאר הספרונו כי בוקר הוא זריחתה של מלכות שהיתה משבטו אצל שאול המלך וכן ערב הוא שקיעתה של מלכות שהיתה בימי מרדכי ואסתר (ומלכות בית שני היתה תקופה קצרה ורוב זמן בית שני היתה תחת שיעבוד מדינה זרה). (ספרונו)

"לו ישטמנו יוסף"

(נ, טו) כבר בארתי בס' "ארצות השלום" - כאשר זכרו את גודל הרעה אשר עשו לו, וחשבו כי עוד השנאה כבושה בלבו, אמנם יכלכלם מסיבת הנקמה, כעצת החכם (משלי כה, כא) "אם רעב שונאך האכילהו לחם", וזה היה בלבם חצי מות.

ובחרו יותר שינקום מהם בפועל ממש, בשבי או יסורים, כמו שעשו לו.

וע"ז אמרו לו, והלואי שישטמנו יוסף בפרהסיא, והשב ישיב לנו כמו שגמלנו לו בפועל, לא רע המלוש תחת מכסה הרחמים והטוב, שהוא לנו כמדקרות חרב. (מלבי"ם)

"כה תאמרו ליוסף אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם כי רעה גמלוך ועתה שא נא לפשע עבדי אלקי אביך ויבך יוסף בדברים אליו"

(נ, יז) הגאון הק' אלקי מו"ה שמשון מאסטרופולי צ"ל אמר, שרמז כאן החיות שבמרכבה, "אנא" - אריה, נשר אדם, ונחש שור, שאם יהרגם יוסף שהוא בבחינת שור, לא יהיה במרכבה. ועל כן "שי"א נ"א" - הוא שור אריה נשר אדם, המרכבה בשלימות, ע"כ.

וני"ל שרמזו "אביך ציוה לפניו מותו", כי אמר לו. (לעיל מח' ג') "אל שדי נראה אלי", ג"כ ר"ת אשנ"א, אריה שור, נשר אדם.

(חתם סופר)

את האדם הזה, ובאיזה תארים של "טוב ומטיב" נכתיר אותו...

והנה באים חז"ל ומגלים לנו, שבלא טירחא יתירה, יש לכל אדם היכולת לגמול חסד עם הבריות במדה עוד יותר גדולה מזו, בכך שיחייך ויראה להם פנים מסבירות, מאירות ושמחות, ומתוך כך נראות שינוי הלבנות, הנעמה זו, גדולה במעלתה מהשקאת חלב...

(אור הצפון)

עבוד

ואם תסתכל בפרשה זו - בברכת יהודה - תמצא שם כל אותיות התורה רשומות, חוץ מאות זי"ן

והטעם, לפי שמלכות ישראל הבא מיהודה, אין עיקר נצחונן בכלי זי"ן, אבל מלכות ישראל, "לא חרבהם יירשו ארץ", (תהלים מד, ד) ואינה נוהגת מנהג הטבע ובכח היד, רק לפי הזכות והעונש, בכח העליון ית'.

(רבינו בחי)

"וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד"

(מט, טו)

אמר כי עשה כן למה שראה שהמנוחה השלימה והאמיתית היא הטוב וההצלחה המיועדת, שעליה נאמר "למען ייטב לך" (דברים ו') "לטוב לנו כל הימים" (שם) "אשריך טוב לך" (תהלים קכ"ח), כי בטובות הארציות הזמניות, אין טוב אמיתי בהם, רק קצת נעימות ועריבות לבד. ולזה עזב הנעימות ההוא, והטה שכמו לסבול עול תושית התורה, ולהיות בכל כוחותיו למס עובד, לעבוד את נפשו להשיג אותה המנוחה הטובה, והוא הדבר המיוחד לשבט הזה, אשר כל בניו "לימודי ה"י".

(עקידת יצחק - תכלת מרדכי)

עבוד

ומה שמצינו, שמושה המשיל את דן ל"גור אריה (דברים לג, כ"ב), ויעקב המשילו ל"נחש".

רמז, שכל דיין יש לו מלחמה פנים ואחור. יש מעיזים בפניו לומר לו, מוסיף אני עליך דיינים, כמ"ש (דברים א' יב') "טרחכם ומשאכם וריבכם". ויש מרנן אחריו, אבל לא בפניו. על כן צריך להיות בעל כח ואמץ רוח ללחום פנים ואחור, ולא יתן לבו לכל הדברים אשר ידבר, בין בפניו בין אחריו, אלא יהיה כאריה ונחש, זה כוחו באחוריו, וזה כוחו בפניו, וזה רמז נכון. (כלי יקר)

"שותפות יששכר וזבולון"

ביורה דעה" סימן רמ"ו סעיף א' "ומי שא"א לו ללמוד, מפני שאינו יודע כלל ללמוד, או מפני הטרדות שיש לו, יספיק לאחרים הלומדים, ותחשב לו כאילו לומד בעצמו.

עבוד

שאלו לרבינו חיים מוולוז'ין זצ"ל, ע"ד קבלת פרס מלימודו לחלק כיששכר וזבולון שנראה בהשקפה ראשונה שלימודו רק בשכר.

ואמר: מותר, ואדרבה אם עינו צר ליתן חלק מלימודו לאחר, נראה מזה שרצונו לקבל שכר לעצמו ולמעט רצון בוראו מפני רצונו, אבל צריך שיהיה מטרת חפצו ומגמתו, רק שיעשה רצון הבורא יתייש. ומינה יתקלסעילאה, שאם לא יקבל פרס, ילמוד רק חצי היום, וכשיקבל פרס, ילמוד כל היום, ויהיה נחת רוח להקב"ה על ידו מיום שלם. ולמזיק התורה יהיה שוה בעיניהם, אם הוא

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T: 845-352-7474 F: 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקה טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T: 525-55589 8756 F: 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה,
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

מעשי חכמים

"ויט שכמו לסבול"

מסופר על הגי"ר רבי יהודה צדקה זצ"ל שקידתו על דלתות התורה לא פסקה בימים ובלילות. משנה לשנה הוסיף שעות, במשך היום למד בהיכל הישיבה, אשר בין החומות, בעיר העתיקה, ובערבים הוסיף ולמד עד השעות המאוחרות בבית הכנסת "באר שבע" המתנוסס בגובהה של שכונת בית ישראל בצפון העיר החדשה.

מדוע בחר רבינו ללמוד דוקא בביהכ"נ "באר שבע"? לימים סיפר לנכדיו, שבניגוד למנהג שאר גבאים ומשמשים כקודש בבית כנסת אחרים, אשר נהגו חסכנות וקימוצים בתאורה בגלל שמחירה רב, הואיל הגבאי בביהכ"נ "באר שבע" להקצות עבור הלומדים נפט או שמן למאור בלי הגבלה. גבאי זה נהג לומר להם. כי באישון לילה כשמזדמן לו להשקיף מחלון ביתו לעבר בית הכנסת, והוא רואה שהעשית מאירה לבו גואה ועובר על גדותיו מרוב אושר ושמחה, הלב מתרוגן מעצם הידיעה שקול התורה אינו פוסק שמה.

כדאי לנו לזכור, שהלימוד בספרים לאור מנורת נפט, באין שום תאורה חשמלית, לא היה מדברים הפשוטים, במיוחד בלילות הקיץ, כשהאוויר מחומם ולוחט, ועליך להקריב את העיניים היגיעות סמוך למנורה, כדי שתיטיב לראות מה כתוב בגמרא, אולם התענוג שהרגיש רבינו זלה"ה מעצם הלימוד – השכיח ממנו את הכל. ועד סוף ימיו בכל פעם שנזדמן לו לעבור בקרבת ביהכ"נ "באר שבע" היה מתמלא עגונום וכיסופי נפש לאותם לילות זהב של יגיעה אמיתית בתורה.

(ספר וזאת ליהודה)

"ישכר חמור גרם"

(מט, יז)

בל נתפלא לשמוע שקבלה אמיתית של עול תורה, מצויה גם אצל אנשים שאינם מוגדרים מי שתורתם אומנותם, אבל יחד עם זאת כל שאיפתם היא להימצא בקירבתו של הקב"ה.

אברכים המתפללים באחד מבתי הכנסיות הגדולים בבני ברק, הבחינו לפליאתם שאחד המתפללים, סוחר ידוע, נטש לגמרי את כל עיסוקיו ובה למוד בבית הכנסת בכל ה"סדרים", בוקר, אחה"צ וערב. הדבר הפליא את כולם, שכן הסוחר ההוא היה עסוק במסחרו במשך רוב שעות היום, ואמנם קבע עיתים לתורה בשעות הערב והלילה, אך עתה ביקשו הכל לדעת מה ומי שיכנע אותו לעזוב את עסקיו הענפים ולשקוע כל כולו בלימוד התורה.

בתחילה סירב האיש לפתוח את פיו, אולם משלחצו עליו המתפללים, סיפר הסוחר כדברים האלה: "לפני כמה ימים זיכוני מן שמיא להרוויח סך ענק, כשהמדובר בסכום כזה שגם אני התרגשתי ממנו. באותו לילה עליתי על יצועי בזיחות הדעת, והרהורים של הנאה במחשבותיי, בהעלותי על לוח-ליבי באיזו קלות הרווחתי את סכום הכסף ההוא. בבוקר שלמחרת התעוררתי משנת, כשאני נתון עדיין תחת רושם-השמחה הגדולה.

אבל כל זה לא נמשך זמן רב. רק יצאתי את הבית, ואני מגלה לתדהמתי שהמכונית האמריקנית שרכשתי באלו הימים, נגנבה והיתה כלא היתה, עוד בטרם הספקתי לבטוח בביטוח מקיף. במכונית היו לא פחות מ-10(!) אמצעי-מיוגון נגד גניבות, אבל הגנבים הצליחו לנטרל את כולם, והוציאו את הרכב מהמוסך האלקטרוני בחצר ביתי. מחירה של המכונית המשוכללת היה זהה

במדויק לסכום שגרפתי לכיסי ביום האתמול!

ואז התיישבתי לרגע ועשיתי חישוב פשוט: אם בעולמנו זה אפשר להרוויח כל כך הרבה כסף ביום אחד, ואחר כך-אבל מיד אחר כך – להפסידו באותה מהירות ובאותה קלות, איזה ערך יש כבר לעולם המסחר ולכל המליונים שהסוחרים משללים לכיסם? האם לא כדאי להשקיע את הראש במסחר האמיתי, היא התורה שעליה נאמר כי טוב סחרה מכל סחורה?

האם לא כדאי יותר לשבת וללמוד עוד דף גמרא, ולהשתכר ברווח נצחי שאין לו כל תחליף? הרי בניגוד לשכר המדומה ההוא, אשר בין-לילה היה ובין-לילה אבד, את השכר על לימוד התורה אי אפשר יהיה לקחת ממני לעולם ולעולמי ועלמם, והוא, ורק הוא, יעמוד לי לקח הימין.

המחשבות בנושא זה אפפו אותי בצורה כל כך חזקה, עד שהצלחתי בסיעתא דשמיא להגיע להחלטה מיידית: אני עוזב את המסחר ומתחיל לגרוף כסף אמיתי; עוד דף גמרא, ועוד דף.

מרגש. (עלינו לשבח עמי תקסז, תקסח)

העלון לעילוי נשמות
יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
 ואשתו
רחל בת שרה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

הילולא דצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
י"ט סבת רבי אברהם שמואל בנימין סופר הכתב מופר רבי אריה לייב הכהן מח"ס קצות החושן שקיעה 4:46	י"ח סבת רבי רבי אלימלך שפירא מח"ס בני יששכר	י"ז סבת רבי סלמאן מוצפי מגדולי המכונים רבי יעקב קראניץ המגיד מדובנא	ט"ז סבת	ט"ו סבת	י"ד סבת רבי רפאל מאיר פאניול מח"ס לב מרפא	י"ג סבת רבי משה האדמו"ר מלעלוב שקיעה 4:40

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה